

Dr. Josef Stupecký.

Nekrolog.

Napsal

dr. Miloslav Stieber.

Není vyhnutí! Je to konečný náš osud: vše opustiti, všeho zanechati a odejítí! U každého osud ten se dostaví, ale u nikoho se nečeká. Nečeká se, ale jako blesk přijde někdy z čista jasna. Náhle odešel Zucker, náhle odešel Rieger, náhle odešel Stupecký. Nikdo by byl netušil, když Zuckra k hrobu provázal, že jeho sousem ze stejného domu, z téže chodby, z protějších dveří do roka odejde za ním. Co práce nahromaděné věděním a zkušeností, jaký chromný duševní kapitál tu zanikne v mrtvém mozku. V Stupeckého pracovně leží připraven přehojný materiál pro jeho nejslavnější dílo, dějiny rakouských knih pozemkových. Tvůrce však žemtel!

Stupecký byl rodilý Pražan. Spátril světlo světa v Praze dne 11. listopadu 1848. Zde studoval reálku, pak gymnasium a universitu. Po promoci na doktora veškerých práv odebral se na studia do ciziny a žil nějaký čas v Gotinkách a Lipsku. Vrátiv se vstoupil do praxe advokátní. Dne 4. dubna 1876 byl připuštěn jako soukromý docent rakouského práva občanského na Pražské právnické fakultě. Udělená mu venia legendi rozšířena brzy potom také na právo horní. Nejvyšším rozhodnutím ze dne 4. ledna 1882 jmenován byl mimořádným profesorem a dne 24. března 1889 řádným profesorem rakouského práva občanského a horního. Vyznamenán byl císařským rakouským řádem železné koruny III. třídy, povolán do státního soudu a r. 1905 jmenován dvorním radou. Byl členem státní zkušební komise judičiální a historicko-právní, kuratoria c. k. rakouského musea pro umění a průmysl a kuratoria moderní galerie království českého, předsedou Pražského sboru znaleckého ve věcech práva původského, v l. 1890 a 1899 děkanem, r. 1891 a 1900 proděkanem právnické fakulty, r. 1901 rektorem a 1902 prorektorem c. k.

české university Karlo-Ferdinandovy. Od r. 1875 až do r. 1901 byl spoluredaktorem Právnicka, od r. 1884, založení to Jednoty založen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, jejím předsedou.

Toť dlouhá stupnice titulů, z nichž každý znamená hold úcty a kus veliké práce.

Jakkoli profesor občanského a horního práva, byl Stupecký vlastně právním historikem se vším ohněm neutuchající píle a badání v pramenech. V jeden čas probádal protokoly apelačního soudu v archivu zemského výboru v Praze a pořídil si z nich na sta excerptů. Ke zpracování této látky bohužel nedošlo.

Historika-právnicka lze seznati hned z jeho největšího spisu: »Versio in rem. Studie k §§ 1041.—1044. vř. z. o.« (v Praze 1888). »Obrátil se,« jak praví v úvodu, »k části, kteráž ostatním nevyrovná se úrodností a nevábí k sobě dělníků. Vynaložil práci hlavně na vyšetření půdy, a tu bylo potřebí jíti do hloubky.« Jde do hloubky jako právní historik, vyšetřuje půdu jako právní sociolog. Pro versio in rem hledá půdu v právu římském a pruském, z kterého kompilátoři občanského zákonníka tento zákonník budovali. Ujasňuje otázku v díle Justinianově, zjišťuje stanovisko glossátorů, postglossátorů, praktiků, starších i novějších spisovatelů. Když byl vylíčil názor pruského landrechtu a na pravou míru uvedl odchylující se mínění různých jeho vykladačů, jde pevným krokem ke kodifikaci §§ 1041.—1044. vř. z. o. Z těchto §§ jsou to pak pouze §§ 1041. a 1042., k nimž studie jeho směřuje. § 1043. recipoval známý římský předpis v Lex Rhodia de jactu a odkazuje vůbec ku právu námořskému. § 1044. odkazuje pak o náhradách válečných na zvláštní předpisy a politické úřady. Důležitými pro spisovatele jsou přece. Jsou zařaděny pod rubriku »O použití věci k užítku druhého.« Toto zařazení, stejné jako v pruském landrechtu, a dále historické doklady z kodexu Tereziánského vedou spisovatele k tomu, aby pravou povahu nákladu dle § 1042. vystihl. Je to všeliká výloha, která se komu cizím činem uspoří. Zajímavá je tu kritika § 1042. Je nesprávný ve své všeobecnosti. Slova »dle zákona« tam nepatří, a náklad z liberality a povinnosti netřeba hraditi. § 1041. zůstal neproveden. Kodifikátoři chtěli jím postihnouti i smlouvy s osobami nespôsobilými a nezmocněnými a ještě jiné další případnosti, na které by se versio in rem hodila. Ale nevyslovili se jasně a nevyslovili těchto zásad vůbec. Na konec probírá spisovatel versio in rem v code civil, zákonníku saském, Curyšském, švýcarském a některých osnovách německých. Monografii této předcházelo v Právniku r. 1884 pojednání o »Actio de in rem verso« a »Actio de in rem verso utilis.«

Stupecký napsal také monografii »O správě pro nedostatky skutkové.« Ale v Právniku z r. 1881 byl z ní jen krátký úryvek uveřejněn. Ryze dogmatická jest jeho studie v Právniku z r. 1894 »Půjčka a výprosa,« historicko-dogmatická v Poctě Randové z r. 1904 »O promlčení občasných platů mezdních.«

Známa katastrofa záloženská dala Stupeckému podnět, aby řešil otázku, *můželi se v stanovách společenstva platně ustanoviti, že ztráta, vlastním kmenovým jeho jménem neuhrazená, rozvrhne se na jednotlivé členy.* Uveřejnil o tom studii v XLII. ročníku Právnicka. Ličením historickým a porovnáním dogmatickým chce se tu dopřít pravdy. Zkoumání jeho vyznívá v odpověď kladnou. Stanovy mohou obsahovati ustanovení o rozvrhu ztráty mezi jednotlivé členy, a také valné hromady mohou schodek svůj na členy rozvrhnouti a jim příplatky nad závodní podíly uložiti.

V poslední době Stupecký mnoho psal o osudech českých věcí, českého práva i českého jazyka při rakouských pracích kodifikačních. V Časopisu Musea království českého roč. LXXVII. a LXXVIII. a ve zvláštním otisku uveřejnil »Příspevky o českých překladech, pořizovaných v souvislosti s kodifikací rakouského práva civilního.« Zajímavo jest tu čísti, že Jan Václav Pohl za překlad kodexu Tereziánského žádal 6000 zl., že císařovna Marie Terezie na to dvornímu radovi Mühlensdorfovi 3000 zl. povolila a že od něho podřízení jemu překladači za arch 3 až 4 zl. požadovali. Císařovna sama byla v pochybnostech, jeli překladu třeba, poněvadž dílo ještě není hotovo a poněvadž v zemích českomoravských jen část obecného lidu mluví jazykem svým a pouze jemu rozumí, vzdělání a v mnohých krajinách i lid obecný že mluví a rozumí německy. Ale nejvyšší kancléř připomněl, že jen v Zateckém a Litoměřickém kraji mluví se pouze německy, z ostatních krajů že jsou úplně české Bechyňský, Prácheňský, Tábořský a dílem Berounský kraj a v ostatních pak že je to všude velice pomícháno, že se u soudů jen jedná česky a že při apelační komoře na radovská místa dobří Čechové dosazování býti mají. Stupecký připojil tu ukázky z pořizovaných překladů českých, které jsou velice poučny pro srovnání s dnešním jazykem právnickým.

Ve Sborníku věd právních a státních z r. 1906 a ve zvláštním otisku uveřejnil pak Stupecký »Pořizování návrhu k provinciálním statutům království českého v l. 1805—1808.« Ve lhůtě dvou neděl, kteráž někde až na 7 dní byla zkrácena, mělo u podřízených úřadů v Čechách sebráno býti právo obyčejové, které vedle obecného zákona mělo býti zachováno. Podalo jen chudou látku. Lhůta byla krátká, a všude nebylo také dosti porozumění. Jako obyčej uváděny někde jen malichernosti. K provinciálnímu statutu českému, který by byl vedle občanského zákonníka platil, nedošlo.

V letošním ročníku Právnicka má Stupecký ještě studii »K výkladu na § 34. vř. obč. zákona« o spôsobilosti cizinců k uzavírání právních jednání, zejména sňatků v Rakousku. Probírá v ní historii dekretu ze dne 22. prosince 1814, který chtěl § 34. všeob. obč. zákona vyložiti, v skutku však nic jiného nestanovil, než tento § sám obsahuje. Jak v tomto článku, tak v jiných dotčených a též ve stati »K materiálním všeobecného občanského zákonníka« ve Sborníku z r. 1901 předvádí nám spisovatel materiál, který dosavad nepovšimnut v archivech ležel a zase dlouho ležeti

bude, poněvadž stěží nalezneme se pracovník, který by spůsobilost historika i dogmatika tak dokonale v sobě spojoval, jako Stupecký.

Nedokončena zůstala i jeho archivní studie ke dvorskému dekretu ze dne 17. prosince 1847 č. 1105 o soukromých dlužních obligacích, o níž ještě v červenci pracoval.

Vystupovali Stupecký jako kritik, historická část spisu v prvé řadě jej upoutává. Jde za autorem ve sledu faktů historických a slovy případnými, z nichž patrně jest jeho zalíbení, líčí spád jich a jich vzájemné přimykání. Podiv budí jeho bystrý soud, který však nekárá, nýbrž autorovo stanovisko jen rozvádí a mezery vyplňuje, jako by sám jen dílo ještě k ladnému celku dokonával.

Ve svém slohu chtěl Stupecký býti jasný. Sloh ten dával mu mnoho práce. Jeho rukopisy hemžily se často opravami, ale pak bylo každé slovo na svém místě. Rozvíjení these bylo u něho velice názorné. Několika slovy obeznámil čtenáře s panujícím míněním i s jeho odchýlkami. Pro pojem právníký snažil se naleztí případný, přiléhavý výraz český. »Uplatná jednání« se mu nezdála, ježto »úplata« má zvuk příhany. Slovo »zaplatiti« vedlo jej pak místo toho důsledně k jednáním »záplatným.« Od něho také »hinterlistige Handlung« přeloženo »jednání pokrytné.«

Hlas Stupeckého byl jasný a zvučný, v poslušárně se pěkně nesl. Výklad jeho býval sledován s pozorností a s užitkem. Při zkouškách zdál se býti přísný. Řady kandidátů často odstupovaly, když se objevil v komisi. Přísnost tato byla však jen zdánlivá. Vyplínil kandidáta při zkoušce, ale pak se sám při hlasování za něj přimlouval. Mile jívala dobrota jeho srdce, když při nepřívznivém hlasování si stěžoval: »Tolik jsem jej vyhuboval, a teď má ještě propadnout!« Při hlasování klonil se vždy k mírnějšímu posuzování. I propadlý dostával od něho jeden hlas příznivý.

Vliv jeho na studentstvo byl veliký. V čas bouří studentských, kdy vašeň strhovala i nejrozvážlivější, jeho vlídné slovo dovedlo uklidnití nejbouřnější dav. Pamětná jsou a zůstanou slova, která při svém odstoupení od důstojnosti rektorské promluvil k studentstvu: »Z celého srdce děkuji také vám, draží naši komilitoni. Podporovali jste mne v úřadě mém svým chováním správným a důstojným. Toužebně si žádám, aby stejné podpory docházeli moji nástupcové. Časy jsou trudnější a trudnější. Ryk bojů národnostních a politických divoce zaléhá do síní našich. Vysoké školství české s troufalostí bezuzdnou jest tupeno a pomlouváno. Samotní musíme se brániti těm útokům. Neubráníme se křikem. Ale ubráníme se jistě a slavně, když každý věděním a vzdělaností vydávati budeme svědectví proti utrhačům, kteří hanobí, co nedovedli překaziti. Zášti zlé, jížto zakoušíme, proto dobře buďte pamětlivi. Ona vám budiž o pobídku více k neúnavné práci a stálému pokroku. Ona však nezatvrzuje srdcí vašich a nízkou zlobou jich neplní. Srdce vaše vždy zůstaňte obrácena k ideálům pravé lidskosti; nebuďte tvrdí, ale snažte se býti lidé

dobří. Duch Herderův navždy zajisté od národů neodstoupil, ošklivá doba nynější přejde zase, přičiňž se každý, aby se neprodužovala. Vy snad již dočkáte se časů přívětivějších. Než at přijde cokoliv, jazyka mateřského a národnosti své zůstaňte horliví ochránci a vzdělavatelé. Ta doba, kdy nám Čechům potřeby nebude míti starosti o bytí svoje, ta doba nepřijde nikdy. Jest to osud náš dějinný následkem pomezního postavení, v němž jsme se ocitli. Záhy v našich dějinách ozvalo se: »Nedej zahynouti nám i budoucím.« A již vzývati se nepřestalo. Ta starost vždy na nás bude dolehati. A nezahyneme, dokud jí nespustíme s mysli. Jsou to poslední slova, jež mluvím k vám s tohoto posvátného místa, kde seděli kdys Stanislav Vydra a Josef Jungmann. Necht' v mladistvých srdcích vašich padnou na půdu úrodnou!«

Za rektorátu dr. Stupeckého dokonalo se pro české studentstvo veliké dílo mecenáše Hlávky. S ním jako rektor doboval zřízení koleje studentstva vysokých škol Pražských. S potěšením na ni pohlížel, těše se, že na jeho rektorát zůstane tak skvělá vzpomínka.

Studenti báli se ho sice při zkoušce, ale vážili si ho pro jeho upřímnost, citlivost a spravedlnost. Byl od nich ctěn a milován. Spontánně, z radostného vznětu uspořádali mu r. 1901 auditoriální elévové Vídeňského vojenského soudu večer na počest, když se dověděli, že dlí ve Vídni.

Byl nepřístupen vši protekci. Myslíl vždy, že by ublížil těm, kdo protekce nemají. A těch se ujímal. Do jedné zkoušky dostavil se otec kandidátův, jež celá komise znala a s ním se pozdravovala. Kandidát propadl. »Jsem rád,« řekl pak Stupecký, »že studenti vidí, že mu to není pranic platno, že je jeho otec s námi znám!«

Byl přímý. Každému řekl bez obalu, co si o něm mysli. Všeliké jednání trefně charakterisoval a po zásluze ocenil neb odsoudil. Byl samostatná, svérázná postava. Dovedl své mínění, třeba odchýlné, propesti a také uhájiti. Slovo jeho mělo váhu pádného důkazu. Věděl každý, že nerad se pouští do zbytečných výkladů, vždy však že zastává věc spravedlivou.

Byl prost vši okázalosti, jednoduchý, skromný. Všechnu poctu, zvláště pak přílišnou úctu odmítal. Podepsali se někdo v dopise na něho »v hluboké úctě,« odpovídal »také v hluboké úctě.«

Nebyl z vědců, kteří znají jen své studium, a jiný svět je jim neznámý. Všechny otázky, které zajímaly svět, i jeho zajímaly. Pro vše měl smysl, pro vše svůj úsudek střízlivý a věcný. Neutuchající byl jeho zájem pro všechny zjevy literární. *Jirásek*, *Rais* a *Winter* byli jeho nejmilejší přátelé a druzi na výletech a procházkách. Zde učenec ze suchého práva a zde někteří z nejlepších představitelů české slovesnosti, a jaký tu souzvuk! Když loni jsem s nimi konal výlet na Peruc a do Slavětína, jak jsem se obdivoval srovnalé jich sympathii pro každý půvab, každou

krásu malebné krajiny. Tu všichni se stejným zalíbením zahleděli se na fialovo ligrusového pole, bujnou zeleň, rozervanou stráň a srázný břeh. Všichni se stejným potěšením zastavili se u Boženiny studánky a Oldřichova dubu. Všichni zajásali nad čarokrásnou vyhlídkou na středohoří s horami, pod zataženou oblohou stemněnými. Všichni radostným zrakem utkvívají na ostrých konturách Peruce v dále se bělající. Všechny upoutal stejně velkolepý vchod do Slavětínského kostela, jeho starobylé fresky a velebný kmet ve svém Slavětínském sídle, slavný malíř Jan Novopacký. Na měsíc září měli jsme se Stupeckým ještě smluven výlet na Haznburk. Nedošlo k němu, Stupeckého náhle sklátila smrt do hrobu.

Stupecký byl velký příznivec staré Prahy. Nová Praha se mu nelíbila, na Pražské architektky žehral. Z bytu jeho v Náplavní ulici byla krásná vyhlídka na Vltavu, Petřín a Kinskou zahradu. Skorem slzy jsem cítil v jeho povzdechu, že mu tuto vyhlídku nyní zastavují.

Zůstal svoboděn. Neměl, jak říkal, u dam štěstí, aspoň u těch, jak se vyprávělo, které se jemu líbily. Přes to měl veliký smysl pro život rodinný. Doby největších radostí mu nastaly, když se jeho bratrovi narodila dceruška. Stala se jeho miláčkem. Bydlili od sebe daleko, nicméně on několikrát v týdnu přicházel, přinášeje hračky pro dítě a maje potěšení z jeho radostí. Od letošního května bydleli v Náplavní ulici pospolu, a tu dítě bylo celý den u strýčka. Hned ráno muselo býti vpuštěno do jeho pokoje, a tam mu bylo vše dovoleno. Knihami, na které byl Stupecký obzvláště opatrný a pečlivý, smělo házet, jeho hodinkami tlouci. Vše trpěl, maje z děcka radost. Často o něm svým známým vypravoval.

Dvě události zhoubně jím otřásly, úmrtí otcovo a přítelovo. Z dob studentských pojilo jej přátelství k velmistru křížovníků Horákovi. Na hrob otcův skorem týdně putovával a velmi často k hrobu svého přítele do Hloubětína.

Také do umění přivedlo jej přátelství. Byly to styky z dob dětských. Od osmého roku svého znal se s Františkem Ženíškem. Byli spolu na reálce v Mikulandské ulici. Po té Stupecký odebral se na gymnasium, Ženíšek na akademii. Pospolu sloužili pak zase na vojně jako jednorocní dobrovolníci. Odtud se již neopustili, Inouce k sobě s největší náklonností. Padesát let přátelství! Co tu vzájemného vlivu, obapolné pomoci, stejných interessů a tužeb! Stupecký byl mladému umělci povzbuzovatelem, i jeho prvním mecenášem. Krásné obrazy rodičů Stupeckého, zdobící příbytek jeho bratra, jsou prvním samostatným dílem Ženíškovým. Ženíšek uvedl Stupeckého v kruhy umělecké. Cesty v cizině, osobní shlednutí vynikajících výtvořů umění malířského dokonaly ostatek. Umění přirostlo Stupeckému k srdci. Stalo se mu potřebou, druhou výplní života vedle vědecké práce. Umělci přijali jej ve svůj kruh. Stal se jich druhem, který sice netvořil, ale k tvoření pobádal, do něho vznětu a ohně vléval. Miloval dílo,

u jehož kolébky stál, že začasté ho ani neopouštěl anebo jen uctivým rukám popřával. Mnohá díla našich mistrů našla v něm svého prvního mecenáše. Jeho domácnost proměnila se ve vybranou galerii. Byli tu svými výtvoři zastoupeni Manes, Brožík, Hynais, Chittussi, Schwaiger, Aleš, Pirner, Knüpfer a celá řada jiných. Jeho smysl historický ve vědě ztělesňoval se tu v provedeném výběru. Každý obraz — to byla celá individualita umělcova, plná jeho tvořivá síla! Kus dějin malířství českého visel tu ve svých arcidílech. Kde pro obraz, kde pro umělce bylo co činiti, tam zasahovala účinná, horlivá ruka Stupeckého. Mnohý obraz, mnohý umělec urván tu cizině. I plastika nalézala v Stupeckém svého věrného příznivce. Na příkaz jeho vytyčil Myslbek — bylo to v jeho počátcích — nad hrobem matky Stupeckého svůj později slavný kříž. Ale ne pouze duchem, nýbrž i srdcem byl Stupecký zpřízněn se svými druhy světa uměleckého. Byl jejich právníkem rádcem. Stál na stráž, kde obchodnická hrabivost z umění chtěla loupežně kořistiti.

Když se zakládala moderní galerie království českého, byl takto Stupecký již předurčen za její hlavu. Stal se jí fakticky, byť ne formálně. Vidíme jej v činnosti již při prvních jejích přípravách, pracích počátečních. Nebyly snadné! Oba národní odbory měly býti samostatné, a přece měla býti jednota! Stupecký střehl tuto jednotu jako oko v hlavě. Každou maličkost prozíral v jejích důsledcích, každý zárodek národnostní rozluky ihned postihoval. Otevřená poctivost jeho přesvědčení, hluboká pravdivost jeho povahy byla každé chvíle hotova, se vším důrazem postaviti se na obranu jednoty ústavu.

Zájem jeho o novou uměleckou instituci rovnal se starostlivé péči tvůrce. Jeho upřímná, ohleduplná, všestranná pečlivost neochabovala nikdy. Šla za vším. Předcházela jeho mandát a potrvála, když mandát byl vyplněn. Logickou nutností stal se Stupecký jaksí faktickým předsedou umělecké komise českého odboru. Zde tluče tepna celého odboru. V komisi rozhoduje se o nákupu. Stupecký byl zde ve svém živlu. Akviziční činnost byla jeho radostí. Srdečně těšil se z každého nového českého uměleckého díla, které jeho krasochuť uspokojovalo. Skromně a delikátně, bránil se publicistickému hluku, daroval galerii ze svých uměleckých pokladů během čtyř let vzácný cyklus Manesových akvarelů: »Na panském sídle,« velkou úhlokresbu Mařákovu, cyklus perových kreseb Chitussiho a j. Nejednou pak naznačoval, že mnohé jiné dílo jeho uměleckých sbírek nalezne své trvalé místo v moderní české galerii.

Jeho iniciativě a péči děkuje galerie za nejnovější dar císařský: Quidona Manesa »Děvče před zrcadlem« a krajinu Kosařkovu. Jeho osobnímu vlivu podařilo se získati pro galerii za výhodných podmínek další dílo Quidona Manesa, pro jeho teplé, líbezné umění jím obzvláště milovaného. K jeho osobní intervenci přenechala redakce mnichovských Fliegende Blätter dva krásné barevné listy Maroldovy. Na jeho přímělu daroval svobodný pán

Bohuš Rieger krásné Manesovy diplomy. Snaha Stupeckého nesla se i k tomu, aby umělecká pozůstalost Jeneweinova byla pro galerii získána. Mnoho dalo by se ještě vyprávěti. K většině nej-cennějších čísel české sbírky poji se mimořádným způsobem vzpomínka na činnost Stupeckého.

Smysl historický projadřoval se také v jeho činnosti v galerii. Chtěl, aby galerie poskytovala věrný obraz uměleckého vývoje od počátku 19. století. To byl úkol její podle statutu, který neměl zůstatí nesplněn. Stupecký vyrostl také mezi staršími umělci a znal zevrubně všechny starší fáse domácího vývoje uměleckého. Okolnosti tyto učinily z něho v galerii advokáta starší umělecké tvorby. Přes to neuzavíral se proudům moderním. V nelíčené, poctivé skromnosti ustupoval umělcům. Ač měl spůsoblost, aby sám vnímal krásu díla uměleckého, podřizoval se úsudku umělců zejména i tam, kde votum jeho rozhodovalo.

Co moderní galerie v něm ztratila, nepocítí se snad plnou měrou okamžitě, ale jeho pomocná ruka scházeti bude při každé akci. Velká mezera tu po něm zbude na dlouho, neli navždy. Není na obzoru člověka, který by se rovnal jeho vzácné individualitě.

Činnost Stupeckého v oboru záloženském¹⁾ brala se rovnoběžně s drahou jeho právnickou. Jakožto miléný, žák a osobní přítel Randův seznámil se záhy i s Františkem Šimáčkem, oba pak získali mladého učence k spolupůsobení v důležitém tomto oboru národního hospodářství. Stal se tajemníkem ústředního výboru záložen českomoravských, a odtud datuje se jeho záslužná činnost pro české záložensví. Již roku 1878 vydal na základě výnosu c. k. ministerstva nitra z 21. ledna 1877 č. 2392 řád zastavárni. Řád tento byl vládou schválen a sloužil za vzor oněm záložnám, které ucházely se pak o koncesi zastavárni.

Roku 1879 ustavil se v Praze jako nástupce a dědič snah někdejšího ústředního výboru záložen českomoravských nový Spolek přátel záložen českomoravských. Prvním předsedou jeho byl Randa, prvním jednatelem Stupecký. Téhož roku pořádán sjezd záložen českomoravských. Stupecký měl na něm referát o záležitostech právnických. Již tehda prozíral potřeby záloženských společenstev, později neblaze dokumentované. Navrhl dvě resoluce; dle první měl u soudů při rejstříku společenstev chován býti i seznam členů toho kterého společenstva, dle druhé mělo rozvrhovací řízení, stanovené v zákoně o společenstvech, býti opraveno a zjednodušeno. Hned v počátcích řízení konkursního má se státi přibližně rozhodnutí a členům nad jich podíl k úhradě nedobytných aktiv uložiti přeplatek. Teprve po uhrazení veškerých passiv má se pak ke konečnému vypořádání státi rozvrhnutí konečné.

V březnu r. 1884 přetvořil se Spolek přátel záložen českomoravských v Jednotu záložen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

¹⁾ Zprávu o ní podal mi p. Jaroslav Šimáček, začež mu vzdávám vřelé díky.

Když Randa volby nepřijal, stal se Stupecký jejím předsedou a setrval v tomto čestném úřadě až do své smrti, tedy po 23½ roku. Za ten čas prokázal záloženství českému nesčetné a necenitelné služby. Těžko věru vypočítá všechny jednotlivé práce jeho, obsáhlé petice, spisy, návrhy, osnovy, memoranda atd. Všecky vycházely prostě z Jednoty záložen jako hromadné projevy jejího ústředního výboru, a Stupecký ve své vzácné skromnosti nikdy nijakého uznání nehledaje, ani dost málo se nesnažil, aby se odlišovalo, co podniků a kroků Jednoty bylo jen nejvlastnějším osobním dílem jeho samého. Jen namátkou budiž něco z toho uvedeno. Jeho prací byl r. 1885 pamětní spis českému klubu na říšské radě o změně zákonův a předpisův o dani výdělkové a dani z příjmu v příčině záložen a společenstev výdělkových a hospodářských. Dílem jeho byl téhož roku pamětní spis českému klubu na říšské radě v příčině poplatkových povinností záložen; r. 1886 petice k sněmovně poslanců říšské rady v příčině odmítavého chování banky rakousko-uherské k směnkám záloženským; r. 1891 petice k zemskému výboru za povolení okresním hospodářským záložnám přijímati vklady do desateronásobné částky jmění základního, čítajíc v to i fond rezervní atd.

Hned na počátku činnosti své v Jednotě postaral se Stupecký o to, aby Jednota měla svou stálou a řádnou kancelář, aby vydávala pravidelnou statistiku českých záložen, a k odbornému poučení a informacím pro záložny, jmenovitě venkovské, měsíční orgán »Věstník záloženský.« Velice činně účastnil se příprav k zastoupení záložen na jubilejní výstavě r. 1891 a prací sjezdu při té příležitosti pořádaného.

Poměry českých záložen a jejich organizace volaly po reformě. Stupecký již v začátcích vycítil nesmírný jich význam pro hospodářské obrození národa, i dbal přísně o zdravou jich očistu. Byl z nejhorlivějších a nečinnějších členů ústředního výboru, kteří toho dokázali, že Jednota již od roku 1900 pro záložny v ní soustředěné zavedla povinnou revisi. Bylo to dva roky před pádem záložny Svatováclavské, jež nechtějíc se revisi podrobiti, z Jednoty vystoupila, a tři roky před tím, než vydán byl zákon o povinnosti revisní. Kdekoli se s jakým zlozvykem a nešvarem Stupecký setkal, káral jej neúprosně. Dividendářství a pachtění po obchodech vymykajících se úkolu záložen měly v něm odpovědného odpůrce. Ale neskrblil uznáním, kde bylo na místě, a veliký důraz kladl na to, aby poznání velikého rozvoje záloženství našeho proniklo i do ciziny. Zastoupení Jednoty a záložen českých na šestém mezinárodním sjezdě Mezinárodní kooperativní Alliance v Pešti r. 1907 a na výstavě sjezdni stalo se na jeho podnět. Byl to první krok záložen českých před forum světové. Když se brzy potom uprázdnilo v ústředním výboru Alliance místo jednoho z tří zástupců Rakouska, přidružil se k 36 zástupcům všech ostatních národů poprvé Čech, dr. Stupecký.

Velikou péčí měl též o otázku volné přeměny ručení neobmezeného u záložen v ručení obmezené. Když tato přeměna —

druhdy přípustná pouhou změnou stanov ve valné hromadě — se novou praxí soudů rekursních stala nemožnou, Stupecký znamená veliký význam otázky této pro záložny české snažil se dosíci nápravy cestou zákonodárnou. Vypracoval r. 1905 dodatek k zákonu, jímž změna tato za zvláště přísných podmínek, záloženské věřitele chránících, je dovolena.

Místo předsedy nyní osiřelo. Vynikajícího právníckého rádce a organisátora již není! —

Stupecký miloval krásu — v krásné krajině našel smrt. Letos odebral se na prázdniny na Šumavu k svému bratrovi stavebnímu radovi Frant. Stupeckému v Chlumě u Hartmanic. Zde dopoledne pracoval a odpoledne chodil s bratrem, někdy až pět hodin, po horách, lesích a pasekách. Na cestě sbíral pro svou malou neteř jahody a maliny, aby nepřišel s prázdnem. U villy bratrovy založena na jeho počín zahrádka. Zde sám o květiny pečoval. Letos v zimě objednal z Holandska cibule gladiol a dal je před villou zasázeti. Byla dlouhá zima, a celá vegetace se opozdila. Gladioly nechtěly dlouho kvésti. Stupecký denně je pozoroval. Rozvíjely se pomalu, až konečně k jeho veliké radosti plně se rozvily. Krásné červené květy! Bylo to kolem 20. srpna. Dne 24. srpna vydechl Stupecký na Chlumu svou šlechtnou duši. Bratr a jeho švakrová uřezali gladioly a jeho rakev jimi ozdobili.

Pohřeb konal se dne 27. srpna v Praze. Mrtvola vezena do rodinné hrobky na Volšanech. Kterási něžná ruka vetkla na rakev rudou růží. Provázela jej jako poslední pozdrav, kvůž rakev klesala na dno hrobky. Pak přistoupili jeho příbuzní, druzi a přátelé a házeli mu do hrobu květy . . .

REV15

ÚK PrF MU

3129S10435